

Julien Libeer, piano

Vlaams Radiokoor
o.l.v. Bart Van Reyn

vrijdag 13 januari 2023
Abdij Keizersberg Leuven

Vlaams Radiokoor

sopraan

Sarah Abrams, Karen Lemaire, Kristien Nijs, Evi Roelants, Charlotte Schoeters, Sarah Van Mol

alt

Helen Cassano, Rob Cuppens, Eva Goudie-Falckenbach, Anna Nuytten, Noëlle Schepens, Paul Sojo

tenor

Gunter Claessens, Paul Foubert, Ivan Goossens, Michiel Haspeslagh, Paul Schils, Roel Willems

bas

Conor Biggs, Jean Manuel Candenot, François Heraud, Andrés Soler Castaño, Thomas Vandenabeele, Jan Van der Crabben

Punctus contra Punctum is een productie van het Vlaams Radiokoor in de Vocal Fabric-reeks .

Zang laten leven. Mensen laten voelen. Stemmen laten groeien. Vocal Fabric is het open laboratorium van het Vlaams Radiokoor, waarin we de grenzen van a capella muziek opzoeken en doorbreken. Tijdens deze concerten zijn stemartiesten en publiek even verenigd door een emotionele band: tijdelijk en vluchtig, maar de indruk is permanent - als een tattoo op de ziel.

met de steun van Beside Tax Shelter en de Belgische Taxshelter

met dank aan de paters van Abdij Keizersberg voor hun gastvrijheid

Programma

Johann Sebastian Bach

Präludium und Fuge in C-Dur, BWV 846

Jesu, Komm, BWV 229

Komm, Jesu, komm

Drum Schliess Ich Mich In Deine Hände

Präludium in b-Moll, BWV 867

Felix Mendelssohn

Mitten wir im Leben sind, Op. 23, No. 3

Johann Sebastian Bach

Präludium und Fuge in a-Moll, BWV 865

Johannes Brahms

uit Zwei Motetten, Op. 74: I. Warum ist das Licht gegeben

Johann Sebastian Bach

Präludium und Fuge in cis-Moll BWV 849

Knut Nystedt

Immortal Bach over het koraal "Komm, süsster..."

Johann Sebastian Bach

Präludium und Fuge in D-Dur, BWV 850

Sven David Sandström

Fürchte dich nicht

** Julien Libeer signeert na het concert*

Het lijkt bijna ondenkbaar, maar na het overlijden van barokcomponist Johann Sebastian Bach (1685-1750) raakten zijn werken bijna een eeuw lang in de vergetelheid. Zijn muziek werd weggezet als ouderwets, te wiskundig en complex. Tot Felix Mendelssohn (1809-1847) het manuscript van Bachs *Mattheuspassie* in handen kreeg en zo begeistert was dat hij het in 1829 weer live tot klinken bracht. Mendelssohn zette zo een heuse Bach-revival in gang, die zich in Duitsland en later in heel Europa zou verspreiden.

Bach en het contrapunt

Hoewel het begrip 'contrapunt' (afstammend van het Latijnse 'punctus contra punctum', vrij vertaald: 'noot tegen noot') pas in de renaissance opdook, is het in wezen een eeuwenoude praktijk. Zo bestonden er in de middeleeuwen al erg strikte regels over het combineren van verschillende melodieën en de daaruit vloeiende samenklanken. Gaandeweg werden de spelregels verder verfijnd en kregen de onderlinge stemmen steeds meer bewegingsvrijheid. De periode tussen 1650 en 1750 wordt wel eens aangeduid als de 'Gouden Eeuw van het contrapunt', en dat is voornamelijk te danken aan **JOHANN SEBASTIAN BACH**, die deze ambacht tot in het detail beheerste. Hij was namelijk niet alleen in staat om complexe meerstemmige muziek met mathematische precisie uit te werken, maar slaagde er ook in om het geheel expressief te laten klinken. Zijn laatste onvoltooide compositie *Die Kunst der Fuge* wordt gezien als de apotheose van dat meesterschap.

Ook in de preludes en fuga's uit *Das Wohltemperierte Klavier* demonstreerde Bach zijn kunnen. *Das Wohltemperierte Klavier* bestaat uit twee bundels, daterend uit 1722 en 1740-42, waarin Bach de vierentwintig majeur- en mineurtoonsoorten op een systematische manier introduceert. Wat het werk extra revolutionair maakt, is dat Bach gebruik maakte van de 'welgetempereerde' stemming van het klavier: door de onzuiverheden tussen bepaalde intervallen over het octaaf te verdelen, waren deze toch nog aanvaardbaar voor het oor én kon Bach in alle vrijheid de karakteristieken van elke toonaard in de verf zetten.

In de preludes brengt Bach elke toonsoort op een vrije, improvisatorische of zelfs dansante manier aan, terwijl hij in de fuga's op een ingenieuze manier speelt met de regels van het contrapunt door verschillende thema's en tegenmelodieën met elkaar te combineren. Ook het specifieke esthetische en emotionele karakter van elke toonaard ontsnapt niet aan zijn aandacht. De compositie groeide intussen uit tot een volwaardig kunstwerk dat op het repertoire van menig pianist prijkt.

Bach-revival

In 1825 kreeg de Duitse componist en dirigent **FELIX MENDELSSOHN** een bijzonder cadeau van zijn grootmoeder: het manuscript van Bachs *Mattheuspassie*. Vier jaar later klonk de passie voor het eerst sinds Bachs overlijden weer live voor publiek. Maar Mendelssohns bewondering voor Bach gaat al verder terug: als twaalfjarige student had hij het Bach-contrapunt tot in de puntjes bestudeerd. Het kan dan ook niet anders

dan dat de koralen, preludes en fuga's een spoor nalieten in zijn eigen oeuvre, in het bijzonder in zijn werken voor koor. Ongeveer een jaar na de heropvoering van Bachs *Mattheuspassie* zette Mendelssohn koers naar Rome. Op 23 november schreef hij in een brief aan zijn zussen: "Het koraal *Mitten wir im Leben sind* is af, en waarschijnlijk is het een van mijn beste religieus geïnspireerde werken." Waar Bach destijds een vierstemmige harmonisatie voor de Lutherse hymne voorzag, componeerde Mendelssohn een achtstemmige a capella compositie waarin homofone passages afwisselen met een contrapuntische schrijfstijl.

Ook **JOHANNES BRAHMS** (1833-1897) koesterde de nalatenschap van de vorige generaties componisten. Hij zag de noodzaak niet om nieuwe genres te ontwikkelen, maar koos ervoor de bestaande genres op te frissen en de moderne, romantische principes toe te passen op de vormen die al bestonden; een visie die hij demonstreerde in alle genres, van pianomuziek tot grootschalige orkest- en koorwerken. In zijn motetten is Bach zijn grote voorbeeld. *Warum ist das Licht gegeben* verwijst niet alleen vormelijk, maar ook door de contrapuntische schrijfwijze van de twee middelste strofen naar de grootmeester. Hij componeerde het werk tijdens de zomer van 1877 in Oostenrijk, hetzelfde jaar dat hij zijn *Tweede Symfonie* voltooide. De eerste strofe zet nog duister en zoekend in, maar gaat over in warme en vreugdevolle tonen. Aan het einde weerklinkt een eenvoudige zetting van de koraalmelodie *Mit Fried und Freud fahr ich dahin*, een knipoog naar Bach.

Immortal Bach

Aanvankelijk stond **SVEN-DAVID SANDSTRÖM** (°1942) bekend om zijn modernistische en moeilijk uitvoerbare werken. Maar in de jaren '80 evolueerde de Zweedse componist naar een minder complexe en meer emotionele stijl. Ook de invloed van oude meesters zoals Buxtehude en Bach werd steeds zichtbaarder in zijn werk: na enkele motetten volgens barok model, componeerde hij in 1994 zijn *High Mass* naar Bachs *Hohe Messe*. Minstens even bijzonder is zijn reeks van zes motetten die hij tussen 2003 en 2008 componeerde naar Bachs origineel, en telkens opdroeg aan een Scandinavische koordirigent. Zo schreef hij het motet *Fürchte dich nicht* speciaal voor het Vlaams Radiokoor onder leiding van Bo Holten. Als sterk gelovige componist is Sandström ervan overtuigd dat "muzikale vernieuwing een essentieel element vormt in het overleven van de Kerk". In *Laudamus te* zet het koor zachtjes neuriënd in, en gaandeweg nemen zowel het volume als het tempo toe. De minimalistische aanpak versterkt het effect van een groep gelovigen die al biddend dichterbij lijkt te komen.

Ook in het vocale oeuvre van de Noorse componist **KNUT NYSTEDT** (1915-2014) spelen Bijbelse teksten en de tradities van de kerkmuziek een belangrijke rol. Na zijn studies bij Aaron Copland eind jaren '40 ontwikkelde Nystedt een meer experimentele stijl. Die moderne stijl wist hij te rijmen met elementen uit de gregoriaanse en oude muziek, een erfenis uit zijn katholieke jeugd. In *Immortal Bach* brengt hij letterlijk een tijdloze hulde aan de grootmeester van de barok. Door de opeenvolgende akkoorden uit het Bachkoraal *Komm, süßer Tod* – nota bene een van de geliefde koralen van Bach – uit te rekken in verschillende notenwaarden en die door vijf koren in verschillende tempi te laten zingen, creëert hij de illusie van oneindigheid.

Bart Van Reyn, dirigent

Bart Van Reyn is sinds seizoen 19-20 muziekdirecteur van het Vlaams Radiokoor. Zijn dynamische aanpak, doorgedreven kennis van het repertoire en grote passie voor het métier sluiten perfect aan bij DNA van het Radiokoor.

Bart Van Reyn voelt zich thuis in een breed repertoire: van barok tot hedendaags, en zowel in oratorium, opera, orkestliederen als in a capella muziek, met de stem als rode draad. Tussen 2016 en 2022 was Bart chef-dirigent van het Deens Radio Koor, en sinds seizoen 21-22 de vaste gastdirigent van Anima Eterna.

Naast zijn vele en uiteenlopende vocale projecten, is Van Reyn ook een graag geziene gast bij grote en kleine instrumentale ensembles uit binnen- en buitenland, waaronder Antwerp Symphony Orchestra, Brussels Philharmonic, B'Rock, Casco Phil, Il Gardellino, en vele andere. Zijn grote passie en kennis maken Bart tenslotte de ideale partner voor hedendaagse componisten: onder meer Steve Reich, Tan Dun, James MacMillan en Kaija Saariaho werkten met hem samen.

Julien Libeer, piano

Geboren in 1987 nabij Brussel, was Julien Libeers eerste muzikale herinnering de beroemde documentaire over de opname van West Side Story van Leonard Bernstein. De piano, waaraan hij op zijn zesde begon, werd snel zijn trouwe vriend om zijn liefde voor muziek uit te drukken die hem brengt naar opera, orkest, kamermuziek en zo ook het piano repertoire.

Gedurende vijf jaar was de Frans-Poolse pedagoog Jean Fassina zijn rustige, veeleisende, wijze mentor waarmee elke ambitieuze muzikant de kans zou moeten hebben om hem te ontmoeten. Deze ervaring werd gevolgd door een intense samenwerking met Maria João Pires bij de Koningin Elisabeth Muziekkapel, wiens steun en advies Juliens visie sterk beïnvloed hebben gedurende de laatste jaren.

Julien Libeer studeert bij Daniel Blumenthal (Koninklijk Conservatorium Brussel), Jean Fassina (Parijs) en Maria João Pires, en is een geassocieerde artiest van de Koningin Elisabeth Muziekkapel, waar hij zich ook specialiseerde in kamermuziek met de leden van het Artemis Quartet. Verder ontving hij ook advise van Dmitry Bashkirov, Alfred Brendel, Nelson Delle Vigne-Fabbri, Jura Margulis en Gerhard Schulz (Alban Berg Quartet).

Julien concerteert niet alleen, maar is ook gedreven om projecten die gaan om het idee van muziek op te zetten of hieraan samen te werken. Meer dan de esthetische waarde die het mensen kan brengen, is er ook de kracht van verandering voor een ieder die wilt luisteren.

Als artistiek directeur van het *Singing Molenbeek project*, begeleidt hij koorrepetities op hoog niveau in lagere scholen in de voorstad van Brussel. Het is Juliens hoop dat het brengen van muziek naar kinderen, kinderen helpt te groeien persoonlijk en sociaal.

Vlaams Radiokoor

Het Vlaams Radiokoor werd in 1937 als professioneel kamerkoor opgericht door de toenmalige openbare omroep (NIR). Vandaag is het Vlaams Radiokoor een referentie voor vocale muziek in Vlaanderen en Europa, en wordt het zowel in binnen- als in buitenland tot de top gerekend.

De jonge Belgische dirigent Bart Van Reyn is de muziekdirecteur van het Radiokoor. De gedeelde passie voor barok en hedendaags repertoire, het geloof in de stem als ultieme vertolker van onze emoties, en het streven om ons vocaal erfgoed toegankelijk te maken voor zangers en publiek zijn wat ensemble en dirigent verbindt.

Vanuit Studio 1 in Flagey (Brussel) werken de 32 zangers van het Vlaams Radiokoor aan een muzikaal project dat op drie grote pijlers gebouwd is. Eerst en vooral zijn er de Vocal Fabric producties – het laboratorium van het Radiokoor. Vocal Fabric brengt concerten die de grenzen van vocale muziek aftasten, confronterend, eigenzinnig en non-conformistisch. Met grote gastvrijheid en een intense beleving als leidraad brengen we de mensen op het podium en in de zaal samen: vocale harmonie is het bewijs dat mensen samen mooier zijn dan alleen.

Daarnaast werk het koor regelmatig samen met gerenommeerde binnen- en buitenlandse instrumentale ensembles zoals Brussels Philharmonic, het Orchestre de chambre de Paris, Il Gardellino, Les Siècles, het Radio Filharmonisch Orkest en het Koninklijk Concertgebouworkest.

Zo bouwde het Radiokoor een steeds grotere aanwezigheid op verschillende internationale podia uit.

Tenslotte is en blijft het Vlaams Radiokoor een levend portaal voor repertoire, kennis, ervaring en stemmen. Het maakt ons vocaal erfgoed toegankelijk voor zangers en publiek, en investeert tegelijk in de creatie van nieuw stemwerk. Zo voedt het koor liefhebbers, amateurs en professionals met programma, techniek en expertise.

Het Vlaams Radiokoor behoudt ook zijn unieke status van radiokoor: een groot aantal concertproducties wordt opgenomen, waardoor het koor een unieke verzameling live-opnames heeft opgebouwd. Deze collectie wordt permanent aangevuld met een selectie studio-opnames, die samen het vocale erfgoed bewaren voor de toekomst.

Het Vlaams Radiokoor is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap.

vlaams
RADIOKOOR

Laat-romantische muziek uit Vlaanderen

zondag 22 januari, 11 uur, Wagehuys Leuven

Het **RYELANDT PIANO TRIO** focust zich op vergeten muziek van bij ons, die onterecht tussen de plooiën van de geschiedenis gevallen is. Zowel de Antwerpse componist **Joseph Callaerts** als **Joseph Ryelandt** uit Brugge waren in hun eigen tijd internationaal befaamd. Muziek die zindert van energie, gebracht met een ongeziene passie. Voor ons dé ontdekking van het jaar!

Beethoven pianoconcerto nr. 1

zondag 29 januari, 15 uur,
Concertzaal Lemmens

JAN CAEYERS & LE CONCERT OLYMPIQUE

Het concert krijgt als titel '**Jonge componisten**'. Na het kamermuziekwerk *Fast zu ernst* van Kit Armstrong volgen immers de twee orkestwerken waarmee Beethoven op 2 april 1800 zijn debuut in Wenen maakte: het *Eerste pianoconcerto* en de *Eerste symfonie*. Deze Amerikaanse pianist geldt als een van de belangrijkste jonge solisten van het ogenblik. Een unieke kans om hem in Leuven aan het werk te horen.

La Vérité sur l'Amour

Emma Posman, sopraan & Florestan Bataillie, piano
zondag 12 februari, 11 uur, Wagehuys Leuven

Met een expressief programma veroveren sopraan **EMMA POSMAN** en pianist **FLORESTAN BATAILLIE** het publiek. Ze selecteerden de mooiste pareltjes uit de Frans- en Engelstalige liedkunst en opera's.

Een concert barstensvol emoties waarbij Emma en Florestan voor eens en voor altijd onderzoeken hoe dat nu precies zit met die liefde en waarvan je nadien ongetwijfeld zult zeggen: *Je veux vivre!*

